

Planprogram

Kommunedelplan for avløp og vannmiljø

Høringsutkast juni 2025

Innhold

PLANPROGRAM	1
KOMMUNEDELPLAN FOR AVLØP OG VANNMILJØ	1
1.0 INNLEDNING	3
1.1 BAKGRUNN	3
2.0 RAMMER OG FØRINGER FOR PLANARBEIDET	4
2.1 NASJONALE FØRINGER	4
2.2 REGIONALE FØRINGER	5
2.3 LOKALE FØRINGER	6
3.0 SENTRALE TEMA OG UTREDNINGSBEHOV I PLANPROSESSEN	9
3.1 SENTRALE TEMA I KOMMUNEDELPLAN FOR AVLØP OG VANNMILJØ	9
3.2 AREALREGNSKAP OG AREALBEHOV	11
3.3 KONSEKVENsutREDNING	11
3.4 RISIKO- OG SÅRBARHETSANALYSE (ROS)	11
4.0 PLANPROSESS OG FREMDRIFT	11
4.1 ORGANISERING AV ARBEIDET	11
4.2 PLANPROSESS	12
4.3 MEDVIRKNING OG INVOLVERING	12
4.4 FRAMDRIFTSPLAN	14

Bilde på forsiden: Børge Solem/godsagt

1.0 Innledning

1.1 Bakgrunn

Nye Ørland kommune har ikke en gjeldende kommunedelplan for avløp og vannmiljø. Derfor skal det lages en ny kommunedelplan for avløp og vannmiljø, som skal gjelde fra 2025 til 2035. Planen skal rulleres hvert 5. år for å holde den oppdatert. Med avløp menes spillvann og overvann fra abonnentene i Ørland kommune. Med vannmiljø menes vannforekomster i Ørland kommune, både ferskvann og saltvann.

Planen skal ha status som kommunedelplan etter plan – og bygningsloven. Jamfør denne loven skal det utarbeides et planprogram, som viser formålet med planen, hvilke utfordringer som skal møtes og hvilke utredninger som skal gjennomføres.

Ørland kommune ser flere utfordringer knyttet til sektoren. Infrastrukturen må håndtere veksten i kommunen, den må møte nytt regelverk på en god måte og ikke minst må man sikre best mulig vannmiljø i nærområdene til Ørland kommune. Dette blir nærmere beskrevet nedenfor, i dette dokumentet.

Ørland kommune er ikke pålagt å lage kommunedelplan for avløp og vannmiljø. Initiativet til å lage kommunedelplan kommer ut fra behovene i kommunen.

Hva er et planprogram?

Det er lovbestemt at kommunen skal utarbeide planprogram for kommuneplanen, jf. plan- og bygningsloven § 11-13. Planprogrammet skal være grunnlaget for planarbeidet og avklare rammer, mål og utfordringer. Det skal gjøre rede for formålet med planarbeidet, planprosessen med frister og deltakere, opplegg for medvirkning, behovet for utredninger og ulike alternativer. Forslag til planprogram sendes på høring og legges ut til offentlig ettersyn i minst 6 uker samtidig med varsling av planoppstart. Planprogrammet fastsettes av kommunestyret.

2.0 Rammer og føringer for planarbeidet

Dette kapittelet presenterer nasjonale, regionale og lokale føringer som skal legges til grunn i arbeidet med kommuneplanens arealdel. Fremstillingen nedenfor viser de viktigste føringene og planene.

2.1 Nasjonale føringer

Ørland kommune sin drift av avløpssystemene må innfri kravene i overordnet regelverk, det mest sentrale her er forurensingsforskriften.

Ørland kommune er selv myndighet for avløpssystemene i Ørland kommune.

Plan – og bygningsloven gir retningslinjer for prosessen med å utforme en tematisk kommunedelplan.

Nytt EU-direktiv om avløp er vedtatt av EU i 2024. Arbeidet med å innføre dette i norsk lovgivning pågår, man vet ikke når dette blir vedtatt i Norge. Det er likevel klart at det nye avløpsdirektivet vil påvirke Ørland kommune og arbeidet med denne planen. Dette handler primært om skjerpede krav til avløpsrensing, overløpsdrift fra pumper og renseanlegg, energiforbruk og utstrekningen til kommunalt avløp.

Gjennom Nasjonale forventninger til regional og kommunal planlegging 2023 – 2027, viser regjeringa sine forventninger til hvordan kommune og fylke skal planlegge. Bærekraftsmålene og de nasjonale klima- og miljømåla samt lokalt folkestyre skal legges til grunn for samfunnsplanleggingen. Det pekes også på etterslepet i fornyelse av infrastruktur for avløp, behov for økt dekning av kommunalt avløp og at man skal se etter muligheter til å åpne lukka vassdrag.

Nasjonale klima- og miljømål har flere relevante mål, spesielt er mål 4 om forurensing viktig. I delmål 4.1 er det satt mål om at forurensing ikke skal skade helse og miljø. Arbeidet med tilstand i vannforekomstene våre er del av vurderingen om vi oppnår mål 4.

Norge har vedtatt nasjonale mål for vann og helse, som er en oppfølging av FN/WHO sin protokoll for vann og helse. Dette arbeidet følger opp bærekraftsmål nr. 6; Rent vann og gode sanitærforhold. Det er satt konkrete målsetninger for (blant annet) omfang av vannbårne sykdommer og forsyningsgrad av offentlig ledningsnett.

Videre støtter planen opp om mål nr. 14; Livet i havet. God avløpshåndtering er viktig for å sikre arts mangfold i vannforekomstene. Planen støtter også opp om mål nr. 11; Bærekraftige byer og lokalsamfunn.

Figur 1. FNs 17 mål for bærekraftig utvikling

2.2 Regionale føringer

Det er et mål at kommunedelplan for avløp og vannmiljø skal følge opp regionale rammer og føringer for å støtte opp om målsetningene i aktuelle planer. Følgende planer er aktuelle:

- [Trøndelagsplanen \(2019 – 2030\)](#) gir føringer for alle planer i fylket. Blant målsettingene vektlegges det at Trøndelag i 2030 skal ha: god livskvalitet og mangfold, et omstillingsdyktig og fremtidsrettet arbeids- og næringsliv, bærekraftig produksjon av mat og bioråstoff, en bærekraftig areal- og transportstruktur, et balansert utbyggings- og bosettingsmønster, et samordnet transport- og samferdselssystem samt regional samhandling.
- [Regional plan for arealbruk \(2022 – 2030\)](#) er et redskap for god samfunnsutvikling på tvers av kommunegrenser, og peker ut en retning for utviklingen av Trøndelag fram mot 2030.
- [ROS Trøndelag \(2023\)](#) fremmer en felles grunnplan for å forebygge uønskede hendelser og støtte opp koordineringen av det regionale arbeidet med beredskap og krisehåndtering. I tillegg er det utarbeidet en [gradert ros-analyse: risikovurdering av hybride hendelser](#) for Stjørdal, Trondheim og Ørland.
- Regional plan for vannforvaltning (2022 – 2027) oppsummerer kunnskapen om vannforekomstene i Trøndelag. Det er også vist tiltaksprogram for å jobbe for

god eller svært god miljøtilstand i vannforekomstene.

- Regionalt tiltaksprogram for Trøndelag vannregion (2022 – 2027)

2.3 Lokale føringer

[Kommuneplanens samfunnsdel \(2022 – 2034\)](#) ble vedtatt i kommunestyret 26.01.2023 og legger føringer for arbeidet med alle kommunale planer.

«Ørland 2034 er klimanøytral» er valgt som et hovedprinsipp for utvikling. Videre har man satt tre mål med tilhørende strategier:

- Ørland snakker sammen!
- Ørland skaper livsglede!
- Ørland utvikler mangfold!

Under er det hentet viktige moment fra samfunnsplanen, samt vist en kort beskrivelse av hvordan de påvirker kommunedelplan for avløp og vannmiljø:

- Strategi C, s.15: «Ivareta og restaurere natur som er spesielt viktig for klimagasser og for klimatilpassing» - Infrastruktur for avløp og overvannshåndtering har tradisjonelt gått på bekostning av natur, f.eks. myrområder, bekkelukkinger. Dette er aktuelt i Ørland.
- Strategi F, s.15 «Være en pådriver for miljøvennlig forbruk og sirkulær økonomi» - Avløp er en ressurs, hvordan kan man bruke denne best mulig?
- Mål 3A, s. 18: «Ha gode kanaler for kommunikasjon og informasjon, med brukervennlige digitale løsninger» - Hvordan kan man kommunisere utfordringer og resultater fra sektoren til innbyggerne?
- Strategi 2D, s. 23: «Støtte opp under bærekraftig utvikling av nye og eksisterende næringer» - Næringsvirksomhet skaper avløps- og overvannsutfordringer som må håndteres på best mulig måte. Planen må se nærmere på dette området.
- Strategi 3B, s. 24: «Ivareta og begrense nedbygging, fragmentering og forurensning av viktige kultur- og naturlandskap, samt landbruks-, friluftsliv- og reinbeiteområder» - Infrastruktur for avløp og overvann har et fottavtrykk og spiller en rolle i hvordan man forvalter slike arealer.

Kommuneplanens arealdel

Planen er under utarbeidelse. I arbeidet med kommunedelplan for avløp og vannmiljø vil det trolig komme forhold som bør tas inn i arbeidet med arealplanen. Dette kan handle om hensynssoner og arealbruk. Det er også gitt innspill om at arealdelen må fastsette hjemmel for å stille krav til nye ledningsanlegg etter §11-9 i plan- og bygningsloven.

Arealplanen påvirker også kommunedelplan for avløp og vannmiljø. I arealstrategien er flere relevante forhold nevnt:

- Dyrka mark skal forbli nettopp dette, med mindre sterke samfunnsmessige forhold taler for det
- Ørland har en rekke værnede områder, disse skal sikres som bestemmelsesområder og hensynssoner
- Kommunen skal sikre natur- og friluftsområder fra forurensing

VA-Norm

Ørland kommune tar del i en felles VA-norm, sammen med Frøya, Heim, Indre Fosen, Orkland, Hitra, Osen og Skaun. I dette arbeidet fastsetter kommunene i felleskap føringer og krav til hvordan infrastruktur for avløp og overvann skal utformes.

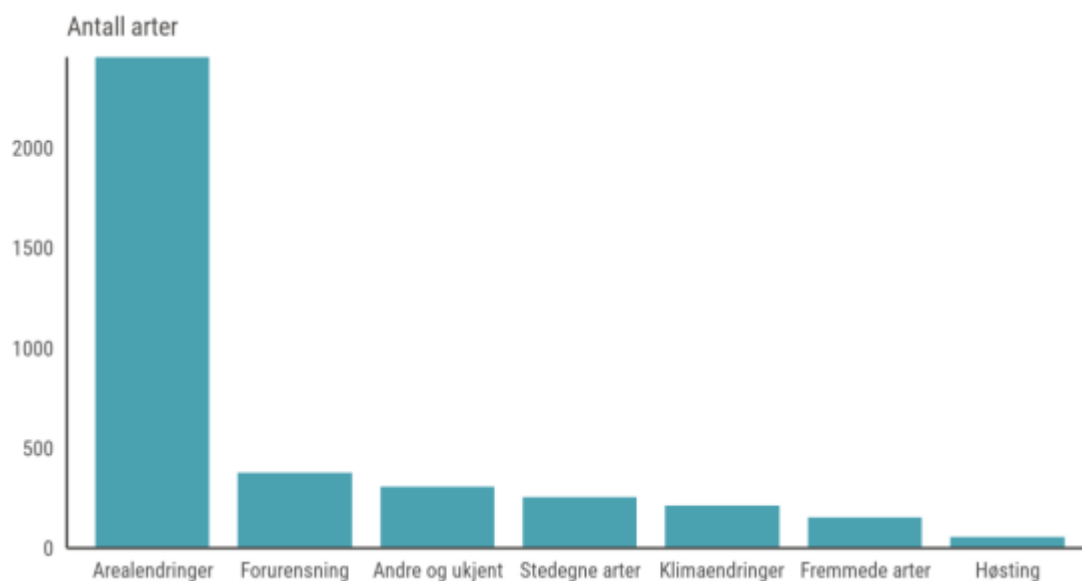
Tiltaksplan for spredt avløp

I tiltaksplan for spredt avløp har man kartlagt de private avløpsanleggene i Ørland og samarbeidskommunene. Det er også satt opp en fremdriftsplan for hvordan alle anleggene i Ørland skal kontrolleres og oppgraderes ved behov. Arbeidet med å følge opp planen i praksis er i gang.

Kommunedelplan for naturmangfold

Temaplanen gjelder for 2025 – 2035. I denne finner man et kunnskapsgrunnlag og et styringsverktøy for hvordan Ørland skal ivareta naturmangfoldet i kommunen. Temaplanen har flere grensesnitt mot kommunedelplan for avløp og vannmiljø, da avløp og overvann er en av kildene som kan true naturmangfoldet. Under er det vist noen eksempler på hvordan temaplan for naturmangfold gir føringer for kommunedelplan for vannmiljø:

- Strategi 1C, s7: «Styrke naturmangfoldet ved etablering og bruk av blågrønne løsninger som førstevalg»
- Strategi 2B, s7: «Begrense forurensning og forsøpling»

- Figuren er hentet fra klima og miljødepartementet og diskutert i temaplan for naturmangfold. Avløpssektoren kan påvirke med arealendringer, særlig knyttet til grøfter i sårbare områder. Videre er lukking av bekker og elver særlig nevnt. Avløpssektoren bidrar også med forurensning. Avgrensning av negative arealendringer og forurensning er derfor kjernen i hvordan avløpssektoren må jobbe fremover.

3.0 Sentrale tema og utredningsbehov i planprosessen

3.1 Sentrale tema i kommunedelplan for avløp og vannmiljø

Følgende utfordringer er vurdert som viktige tema for kommunedelplan for avløp og vannmiljø i Ørland kommune:

- Vannforekomster som er sterkt påvirket av avløp og landbruk
- Påvirkning fra avløp på sårbare områder
- Lokale utslipp fra avløp
- Forurenset overvann
- Interessekonflikter mellom avløpshåndtering og sårbare områder/interessenter
- Fremmedvann i ledningsnett
- Vurdering av påslipp fra næringsabonnenter og gjennomgang av påslippsavtaler/krav
- Riktig økonomisk ramme for årlig ledningsfornyelse
- Utvidelse av dekningsområdet for kommunal avløpshåndtering
- Kommende lovkrav som må føre til endringer i avløpsrensingen
- Påvirkning fra klimaendringer

Følgende fagutredninger er aktuelle i kommunedelplan for avløp og vannmiljø:

- Det må lages en oppdatert beskrivelse av status for vannmiljø og avløpshåndteringen
- Målsettinger: Det må settes mål for avløp og vannmiljø og legges strategier for å nå disse
- Strategi for interkommunalt samarbeid skal vurderes og fastsettes. Aktuelle temaer er resipientundersøkelser og vannprøver.
- Det må gjøres overordnede vurderinger rundt fornying av ledningsnett. Dette innebærer å gjøre prioriteringer for hvilke typer ledninger som skal fornyes og takten (økonomisk ramme) i fornyingen. Det bør vurderes om deler av fornyelsen skal skje på driftsbudsjettet, for å hindre oppbygging av gjeld.
- Gjennomgang av kunnskapsnivået om vannforekomstene i Ørland, vet man nok om vannforekomstene?
- Overløp og utslipp – Vurdering av kritiske punkter i avløpsnett og deres påvirkning på vannmiljø.
- Avrenning fra urbane miljø. Vurdere forurensing fra overvann i Ørland.
- Påvirkning fra det kommende avløpsdirektivet. Hva må Ørland kommune gjøre i møte med avløpsdirektivet?
- Teknisk-økonomiske vurderinger av aktuelle områder for utbygging av kommunalt avløp

Grunnlagsmateriale

I forbindelse med planarbeidet vil kommunen bruke opplysninger fra følgende:

- Prøvetakingsresultat

- Driftsdata fra driftskontrollen
- Kartinformasjon i kommunen sin egen database
- Informasjon fra vannmiljø, inkludert tilhørende rapporter
- Muntlig og skriftlig informasjon fra ansatte i Ørland kommune og vannområdekoordinator
- Andre kan bli aktuelle ved behov

Avgrensning av planen

Kommunedelplan har grensesnitt mot flere andre tema/fagfelt. Det er viktig å definere dette grensesnittet i forkant av planarbeidet. Arbeidsgruppa har drøftet flere aktuelle tema og definert følgende avgrensinger:

Landbruk – Påvirkning på vannmiljø fra landbruk skal omtales overordnet i planen. Utredninger, undersøkelser og tiltak innenfor landbruk faller utenfor planen sitt virkeområde.

Overvann – Planen skal omhandle overvann. Med overvann menes i denne sammenheng urban avrenning og håndtering av denne. Avrenning i vassdrag, flåmproblematikk og erosjon blir omtalt overordnet der det er relevant, men nærmere undersøkelser og tiltak er utenfor planen sitt virkeområde.

Spredt avløp – Spredt avløp er en viktig del av avløpshåndteringen i Ørland kommune. Kommunen har allerede en pågående oppfølging av spredt avløp, i samarbeid med nabokommunene. Det er naturlig at videre oppfølging av spredt avløp skjer i dette samarbeidet. Spredt avløp blir derfor omtalt overordnet i planen, det blir ikke satt nye tiltak innenfor spredt avløp. Det er derimot innenfor planens virkeområde å vurdere om nye områder skal få kommunalt avløp, dette vil påvirke arbeidet innenfor spredt avløp.

Sluttproduktet – Kommunedelplan for avløp og vannmiljø

En omtale av dagens tilstand for infrastruktur knyttet til avløp og overvann, sammen med aktuelle delutredninger vil bli samanfattet i kommunedelplanen. Videre vil tiltak med kostnader samt økonomi og gebyrutvikling komme fram.

Sluttproduktet vil inneholde:

- Sammendrag
- Forutsetninger, forhold til lovverk og andre planer
- Mål
- Strategier, tiltak og konsekvenser
- Prioriteringer, tiltaksplan, økonomi med påvirkning på gebyrutvikling
- Oversiktskart og andre nødvendige figurer

3.1.1 Gjeldende planer

Tidligere planer er utdaterte og ikke relevante.

3.2 Arealregnskap og arealbehov

På nåværende tidspunkt vurderes det at kommunedelplan for avløp og vannmiljø ikke vil utløse direkte behov for bruk av nye arealer. Dette fordi det skal gjøres overordnede vurderinger av prosjekter, men konkret prosjektplanlegging gjøres som oppfølging av planen. I den grad kommunedelplan for avløp og vannmiljø peker på arealkrevende tiltak må dette spilles inn til arbeidet med arealregnskap.

3.3 Konsekvensutredning

Kommunedelplanen kommer i utgangspunktet ikke til å føre til endringer i arealbruk utover de områder som allerede er satt av i kommuneplanen sin arealdel. Kommunedelplanen utløser derfor ikke krav om konsekvensutredning jfr. «forskrift om konsekvensutredning» (2009).

3.4 Risiko- og sårbarhetsanalyse (ROS)

Som del av kommunedelplanen skal det utføres en risiko- og sårbarhetsanalyse. Denne blir miljørettet og skal vurdere hva som kan true tilstanden i vannforekomstene i Ørland.

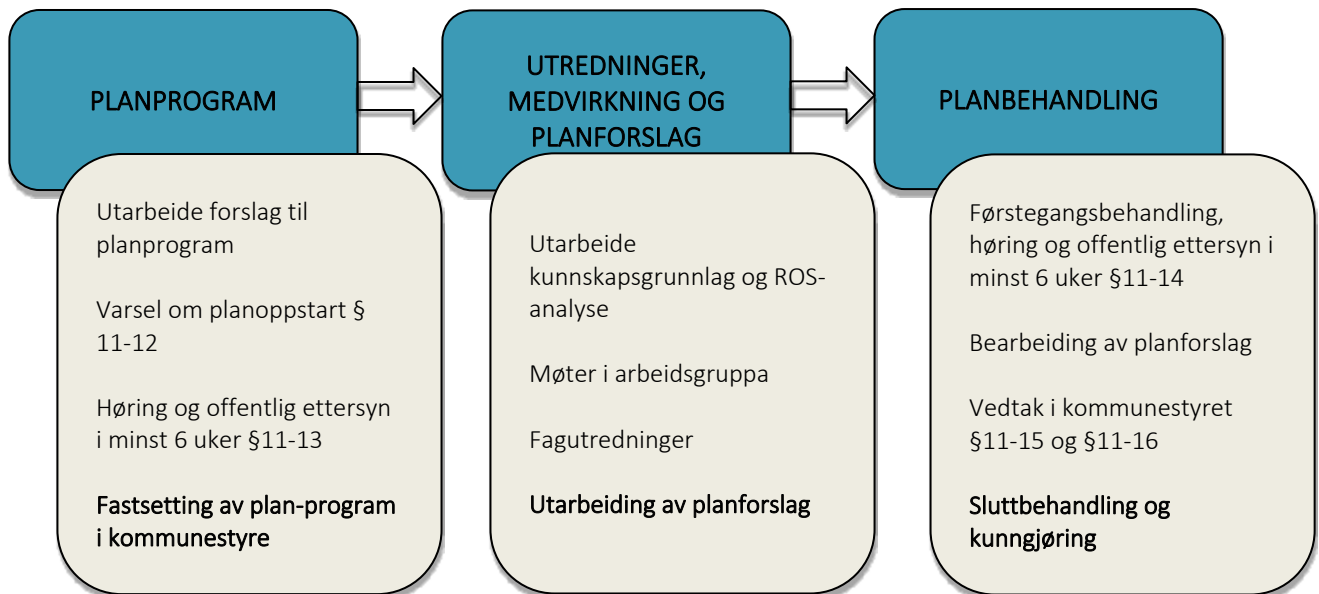
4.0 Planprosess og fremdrift

4.1 Organisering av arbeidet

- **Kommunestyret:** Eier prosessen. Kommunestyret skal behandle planprogram og fatter endelig vedtak av kommunedelplan for avløp og vannmiljø, jmf. Plan og bygningsloven. Det skal orienteres om planen i planutvalget.
- **Arbeidsgruppe:** Administrativ arbeidsgruppe har det faglige ansvaret for å utarbeide plandokumenter. Arbeidsgruppen består av følgende personer:
 - Odd – Robert Solvåg, Ørland kommune
 - Nils Kristian Braa, Ørland kommune
 - Tom Andre Eide, Ørland kommune
 - Rune Skorstad, Ørland kommune
 - Svein Erik Morseth, Ørland kommune
 - Ingvild Bjelland Lende, Ørland kommune
 - Jørgen D. Eikenes, Siv. Ing. Tobias Dahle As
 - Tobias Dahle, Siv. Ing. Tobias Dahle As
 - Kjell Sverre Høyvik Bergum, Siv. Ing. Tobias Dahle As

Siv. Ing. Tobias Dahle As er plankonsulent og skal utføre tekniske utredninger, økonomiske vurderinger og lage utkast til kommunedelplan. Arbeidsgruppa skal ha en jevn kontakt underveis i prosessen med å lage planen.

4.2 Planprosess

Figur 3. Oversikt over den samlede planprosessen for kommuneplan

4.3 Medvirkning og involvering

Et godt nærmiljø er viktig for alle, derfor har kommunedelplan for avløp og vannmiljø allmenn interesse for innbyggerne i Ørland kommune. Videre har næringslivet generelt og eksisterende (og evt. nye) storforbrukere av vann spesiell interesse.

De viktigste fasene for medvirkning i forbindelse med arealdelen er:

- Ved høring og offentlig ettersyn av planprogrammet
- Ved høring og offentlig ettersyn av planforslaget til kommuneplanens arealdel

Informasjon/ kommunikasjon

God informasjonsspredning og kommunikasjon er viktig for dialog og medvirkning. Kommunen vil bruke ulike kanaler og metoder for informasjonsspredning:

Orland.2034.no: Orland2034.no ble opprettet som informasjonskanal i arbeidet med kommuneplanens samfunnsdel.

Kommunens hjemmeside / Facebook: Facebook er en viktig kanal for å nå ut til mange, og som vil benyttes til nyheter og invitasjoner til medvirkningsaktiviteter.

Lokalavisa Fosna-Folket: Fosna-folket brukes til å varsle oppstart, høring og kunngjøringer.

Det skal i tillegg sendes et varsel

- Statsforvalter
- Fylkeskommune
- Enhet plan, forvaltning og landbruk i Ørland kommune
- NVE

Dialog og kunnskapsinnhenting

I utarbeidelse av kunnskapsgrunnlag og planforslag vil det primært være behov for dialog med ansatte i kommunen. Øvrige interessenter kan gi sine innspill via høringsrundene for planforslag og planutkast.

Intern involvering

Ansatte i kommunen: Det sitter mye kompetanse internt i organisasjonen. Aktuelle faggrupper vil bli involvert underveis i planprosessen.

Politisk forankring: Kommunestyret blir involvert i forbindelse med vedtak av planforslag og planutkast.

4.4 Framdriftsplan

Kommunen legger opp til følgende framdriftsplan for planarbeidet:

Aktivitet	2025											
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
Utarbeidelse av planprogram												
Høring planprogram												
Politisk behandling av planprogram												
Fagutredninger												
Utarbeidelse av forslag til kommunedelplan												
Høring kommunedelplan												
Politisk behandling av kommunedelplan												